

Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або
замовляйте по телефону:
(0352) 28-74-89, 51-11-41
(067) 350-18-70
(066) 727-17-62

Б.Б. ЩАВУРСЬКИЙ

СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА

Посібник-хрестоматія

6 клас

**ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН**

ББК 83.3(0)я 721
3-45

Рецензенти:

Грибчук І. С. — кандидат філологічних наук, доцент

Ніколін М. М. — кандидат педагогічних наук, вчитель-методист

Світова література. 6 клас. Посібник-хрестоматія./
3-45 Автор-упорядник Шавурський Б.Б. —

Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 432 с.

ISBN 978-0666-18-2547-8

ISBN 978-900-10-2547-8

Даний посібник-хрестоматія складено відповідно до програми Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України “Світова література. 5–11 класи”.

У посібнику подано країні україномовні переклади всіх пропонованих Програмою творів світових авторів, основні відомості про їх життєвий і творчий шлях, а також необхідні відомості з теорії літератури.

Кращому осмисленню учнями прочитаних творів сприятиме система різновідмінних завдань та запитань і багатий ілюстративний матеріал.

Для учнів 6-их класів та вчителів світової літератури.

ББК 83.3(0)я 721

*Í ðí ðí i yðð üñý çæá í i i i ðí áðò i ðñüñéå i ðáâå .
 Æí áí á à-ñðó éí á áðá í ã áðáá í y í á i i i á áðó è áðäö áí ðáâ á
 á áðááü-ýéí i ó áðæyð³ áðá áí çæí èð áðò i ðà -è áðááâå èð óð áá.*

© Útaköðnun eðre ÁÁ, 2006
 © Áðalnæð eðre Á.A., óðóá. í öðrum tilgangum
 © Í útaköðnunum um óðóá. — Ár 2012

ISBN 978-966-10-2547-8

Умовні позначення

— відтворюємо

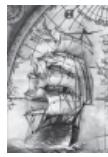

— аналізуємо

— ТВОРИМО

ВСТУП

Людина
у дзеркалі літератури

ЛЮДИНА У ДЗЕРКАЛІ ЛІТЕРАТУРИ

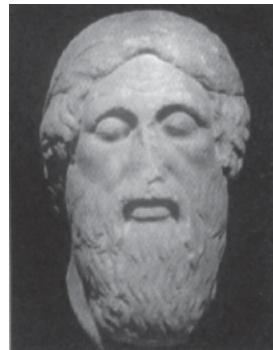
Світова історія! Життя багатьох і багатьох поколінь! Туманна, загадкова далечінь!

Все-таки, напевно, найяскравіше вона відображення в літературі, в художніх образах. Люди, які створили їх, давно вже канули у вічність, здається, зникло все, пов'язане з ними, — окрім сонця, неба, землі. Але, придивившись пильніше, ми виявляємо, що не все померло, щось іще живе з нами і всередині нас. Можливо, це — література. Її будівельний матеріал — слово.

Зараз навряд чи можливо дізнатися, коли люди на вперше відчула магію слова, створила один з найкращих своїх витворів — поезію.

На зорі людської цивілізації з'явилися декілька видатних книг, які стали шедеврами світової словесності. Це “Книга пісень” в Китаї, “Махабхарата” і “Рамаяна” в Індії, “Старий Заповіт”, що створювався в Месопотамії та біля берегів Мертвого моря, Гомерові “Іліада” й “Одіссея” у Греції. Імена їхніх авторів або невідомі, або настільки загадкові й легендарні, що викликають безліч запитань і сумнівів. Але самі твори реальні, вони існують, ми їх читаємо, і мимоволі дивне відчуття охоплює нас: ми наче чуємо голоси наших далеких предків.

Література — країна живих картин і почуттів. Вона переносить нас у найдавніші часи і найвіддаленіші землі. По суті, з допомогою літератури ми спілкуємося зі всіма поколіннями, що жили до нас. Історія літератури перетворюється немовби у величезну панорamu життя людства. Історик розповість нам, як жили люди, а письменник покаже нам їхнє життя, причому не лише громадську, а й інтимну, глибоко внутрішню грань, і, користуючись художніми засобами, змусить нас його пережити, відчути ще раз, перестраждати.

Гомер.
Римська копія
грецької скульптури.
V ст. до н. е.

Ханьський чиновник
Цай Лунь, котрий
винайшов папір,
пояснює працівників,
як його виготовляти.
Китайський лубок

Жуль Верн

1828–1905

Жуль Верн — французький письменник, на тво-
рах якого виросло не одне покоління дітей.
Народився він у приморському місті Нант. Батько
Жуля сподівався на те, що син успадкує його фах
і стане правознавцем. Але майбутній автор всесвіт-
ньо відомих книг плекав зовсім інші наміри.

Жуль Верн, хоч і склав іспити на здобуття вчено-
го ступеня ліценціата права, проте
додому не повернувся, а залишив-
ся в Парижі. Часто живучи впрого-
лодь, працюючи дрібним урядовцем
за мізерну платню, він, однак, був
твердо переконаний у тому, що ста-
не письменником.

Перші оповідання Ж. Верна не
привернули уваги читачів і критиків,
але на це були свої причини: Париж
зворохобила революція (1848 р.).
У такий непевний час, народ, пе-

Вигляд Нанта за часів
Жуля Верна

Яхта Жуля Верна
“Сен-Мішель-ІІІ”

вна річ, переймався зовсім іншими проблемами. Слава прийшла до письменника значно пізніше, в 1863 році, коли він своїм романом “П’ять тижнів на повітряній кулі” започаткував знамениту літературну серію “Незвичайні пригоди”.

Відтоді Жуль Верн зобов’язаний був щороку (за умовами договору, укладеного з книговидавцем) писати по два романи. І хоча угода була укладена терміном на 20 років, письменник жодного разу не порушив її умов. Навіть втративши зір, вже будучи знаменитим письменником, Жуль Верн не полишає праці. Він пише за допомогою спеціального пристрою.

У 1905 році письменник помер, залишивши величезну літературну спадщину, що налічує понад 100 томів. Серед кращих творів Жуля Верна передусім варто відзначити романи “Діти капітана Гранта”, “П’ятнадцятирічний капітан”, “Двадцять тисяч льє під водою”.

У творах французького письменника часто діють юні герої, підлітки і юнаки. Вони ростуть і мужніють у товаристві своїх дорослих друзів. Серед юних персонажів Ж. Верна особливо виразними є образи Роберта Гранта з “Дітей капітана Гранта”, Герберта “Таємничий острів” та Діка Сенда — п’ятнадцятирічного капітана, якого обставини змушують взяти на себе командування кораблем.

Творчість Ж. Верна ще за його життя була відома в Україні, головно завдяки російськомовним перекладам Марка Вовчка, котра особисто зазнайомилася з Жулем Верном та його видавцем Етцелем. Українською мовою твори Верна перекладали Н. Романович-Ткаченко, А. Білецький, В. Пащенко, Д. Паламарчук, П. Соколовський та ін. У 1986 р. Київська кіностудія ім. О. Довженка за романом “П’ятнадцятирічний капітан” зняла однайменний фільм.

СЛОВНИК ІЗ ТЕОРИЇ ЛІТЕРАТУРИ

Алегорія — художній прийом, який полягає в зображенні та характеризації одних явищ чи образів через інші. У перекладі з грецької це слово означає “інакомовлення”.

Антитеза — зіставлення контрастних або протилежних образів. У перекладі з грецької мови це слово означає “протиріччя”, “суперечність”. Зазвичай антитета виражається протилежними за змістом словами-антонімами.

Байка — це коротке оповідання, найчастіше у віршованій формі, переважно сатиричного характеру. Метою байки є висміювання людських вад, недоліків суспільного життя з тим, щоб їх відправити чи викорінити. Прорівдна думка байки називається мораллю.

“Езопова мова” — мова, яка виражає заборонені думки за допомогою різних прийомів — умовчання і недомовок, іронії, інакомовлення і метафор тощо. Вона дозволяє письменникам замаскувати зміст думок і передати їх широкому загалу, незважаючи на заборону влади.

Міф — це переказ давнини про богів, титанів, діхів, героїв, надприродні сили та ін., які брали участь у створенні світу. Міф є колективним витвором народу, а не вигадкою окремої людини. Зараз слово “міф” часто використовується в переносному значенні.

Міфологія — сукупність усіх міфів, які створив протягом своєї історії той чи інший народ. Це слово означає також і науку, яка збирає і вивчає міфи.

Новела — це невеликий за обсягом твір про незвичайну життєву подію з несподіваним фіналом. Новелі притаманні лаконізм, стисливість розповіді, яскравість і влучність художніх засобів.

Оповідання — це невеликий розповідний твір, у якому зображується якийсь епізод або декілька епізодів із життя головного героя. Оповідання належить до епічного жанру.

Пригодницький роман — це твір, сюжет якого сповнений незвичайних подій і характеризується несподіваними змінами і поворотами, напруженістю розгортання дії. Для пригодницького роману характерними є мотиви викрадення та переслідування, атмосфера таємничості та загадковості, ситуації припущення і розгадування.

Роман — великий за обсягом твір, в якому численні події описуються докладно і розлого, а характери розкриваються глибоко й повно. В романі головну роль відіграє сам сюжет, розвиток подій, які охоплюють великий період часу і дозволяють повно показати все людське життя. Роман — це один із “молодих” жанрів, який остаточно сформувався лише у XIX столітті.

Притча — невелике оповідання, що містить повчання в алгорифмі формі. Вона ілюструє ідею, розглядаючи проблеми моралі та загальнолюдських законів. Притча не має чітких жанрових меж. Нею можуть бути казка і приказка, легенда і повість тощо.

Художня деталь — це один із засобів створення художнього образу, який допомагає краще уявити зображену автором картину, предмет чи характер героя у неповторній індивідуальності.

ЗМІСТ

Вступ

<i>Людина у дзеркалі літератури</i>	5
---	---

Міф і література

<i>Міф як переказ давнини</i>	11
Міф про виникнення світу і людини в різних народів	14
Із давньогрецьких міфів	23
З міфів про Геракла	34

Байка у світовій літературі

<i>Езоп</i>	57
Вовк і Ягня	59
Крук і Лисиця	59
Мурашка і Жук	59
Хліборобові діти	60
<i>Жан де Лафонтен</i>	61
Зачумлені звірі	62
<i>Іван Крилов</i>	66
Вовк і Ягня	67
<i>Байка та алегорія</i>	69

Література і моральне вдосконалення людини

<i>Антон Чехов</i>	73
Хамелеон	75
Товстий і тонкий	78
<i>Про оповідання</i>	81
<i>Роль художньої деталі у розкритті характерів героїв</i>	82
<i>Антитеза</i>	83
<i>Чарлз Діккенс</i>	85
Різдвяна пісня у прозі	86

Людина в життєвих випробуваннях

<i>Даніель Дефо</i>	155
Життя й незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо	157
<i>Жуль Верн</i>	205
П'ятнадцятирічний капітан	207
<i>Джек Лондон</i>	257

Жага до життя	258
Шандор Петефі	271
“Коли ти муж, будь мужнім...”	273
Роберт Льюїс Стівенсон	275
Острів скарбів	277

Людина та її світ

Рей Дуглас Бредбері	383
Усмішка	384
Антуан де Сент-Екзюпері	391
Маленький принц	393
Філософська казка-притча	425
Словник із теорії літератури	428

I àâ÷àëüí å ðèäàí í ý
Àâðî ð-óï î ðÿäí èê
Ù àâóðñüèé Áî ðèñ Áî ãäàí î àè÷

**Ñâ³òí âà ë³òåðàòóðà
6 êëàñ
I î ñ³áí èê-õðåñòí ì àò³ý**

Ãëî áí èé ðåäàèò ð Á. ^a. Áóüí èé
Èåäàèò ðè Ä. Ä. I ñàäéï, Q ². Dèæ ãí èï
Óóáí æí èê Ä. Ä. Ááñàëèãà
Âððñòèà ². I . Äâì è³â

I ³äí èñàí î äî äðóêó 4.10.2011. Ôî ðí àò 70×100/16. I àï ³ð î ô ñåðí èé.
Àâðî ³ðóðà Çàéì ñ. Äðóê î ô ñåðí èé. Ôî î áí . äðóê. àðê. 35,1
Ôî î áí . ô àðá. á³äá. 35,1 î áë.-âëä. àðê. 12,24.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
E-mail: publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2547-8

9 789661 025478